

OD REDAKCJI

Oddajemy w Państwa ręce trzeci numer LaMiCuSa, który kontynuuje problematykę podjętą we wcześniejszych rocznikach. W tym numerze publikujemy zatem artykuły należące zarówno do nurtu językoznawstwa kognitywnego mającego swoje korzenie w tradycji amerykańskiej, jak i odwołujące się do Lubelskiej Szkoły Etnolingwistyki czy też łączące podejście kognitywne i badania nad multimodalnością oraz wywodzące się metodologicznie z psycholingwistycznych badań nad przekazywaniem i odczytywaniem emocji.

Artykuł Huberta Kowalewskiego analizuje założenia i praktykę gramatyki kognitywnej Langackera (1987, 2008, 2016, 2017) z perspektywy filozofii nauki, a konkretnie empiryzmu strukturalnego (Van Fraassen 1980, 2002, 2008) i wskazuje, że w ramach tego podejścia pojęcia teoretyczne powinny wykazywać się adekwatnością empiryczną, nie są natomiast bytami postrzegalnymi bezpośrednio w danych empirycznych. Podobny status mają reprezentacje graficzne, które stanowią matematyczne formalizacje twierdzeń teoretycznych. W prezentowaniu teorii, jak podkreśla Kowalewski, uzasadnione jest również używanie przykładów skonstruowanych przez autora, gdyż badania empiryczne to dopiero kolejny krok w testowaniu założeń teoretycznych.

Kolejny artykuł, utrzymany w duchu etnolingwistyki lubelskiej (por. Bartmiński 2012, Niewiara 2009, Tambor 2008), to praca Małgorzaty Misiak na temat tożsamości Łemków. W swoich badaniach opartych na danych z wywiadów etnograficznych Autorka pokazuje, że obraz własny Łemków układa się w 4 główne profile: ŁEMKO – OFIARA HISTORII, ŁEMKO WYGNANIEC, ŁEMKO ETNICZNO-KULTUROWY I ŁEMKO – CHŁOP. Profile te kształtują się w kontekście wielokierunkowej opozycji SWÓJ – INNY – OBCY oraz opozycji binarnej MY – ONI.

Artykuły Weroniki Drosdowskiej i Agnieszki Mierzwińskiej-Hajnos kontynuują tematykę badań nad multimodalnością, której poświęcony był numer drugi LaMiCuSa. Praca Drosdowskiej łączy teorie metafory i meto-

nimii konceptualnej zapoczątkowanej przez Lakoffa i Johnsona (2003) oraz semiotyki społecznej Kressa (2010) do analizy słabo dotychczas zbadanego materiału z serialu telewizyjnego. Wychodząc od listy metafor i metonimii strachu zaproponowanej przez Kövecsesa (1990, 2004, 2008), Autorka wykazuje, w jaki sposób realizacja niektórych z nich różni się w warstwie werbalnej i wizualnej. Na przykład metafory werbalne pozwalają na nieco bardziej abstrakcyjne rozumienie strachu (STRACH TO WALUTA), natomiast w warstwie wizualnej są one bardziej ukonkretnione (STRACH TO PUŁAPKA). Nie oznacza to jednak, że środki filmowe nie pozwalają na wytworzenie atmosfery niepewności, ilustrując rozproszone, nie do końca rozpoznawalne źródła lęku (np. filmowanie ucieczki z ręki jako realizacja metafory STRACH TO DRĘCZYCIEL).

Artykuł Agnieszki Mierzwińskiej-Hajnos stawia czoła wyzwaniu, jakim jest analiza wybranych modalności (werbalnej i muzycznej) dzieła operowego (por. Kühl 2007). W tym celu Autorka stosuje model integracji pojęciowej zaproponowany przez Brandt i Brandta (2005). Skupia się na warstwie tekstowej i muzycznej arii *Vissi d'Artez* opery *Tosca* Pucciniego i na tym przykładzie pokazuje, w jaki sposób badania w ramach teorii amalgamatów pojęciowych pozwalają najpierw na przeanalizowanie każdej z modalności, a następnie na zintegrowanie ich strategii tworzenia znaczeń w przestrzeni amalgamatu.

Ostatnia w dziale artykułów naukowych praca Francesci Carbone wywodzi się z nurtu psycholingwistycznych badań eksperymentalnych i – podobnie jak artykuł Weroniki Drosdowskiej – poświęcona jest kwestii emocji. Nie dotyczy jednak ich obrazowania w utworze fikcyjnym, jakim jest serial telewizyjny, ale ich percepcji i rozpoznawaniu w warunkach eksperymentalnych. Za bodźce posłużyły wycinki z wywiadów telewizyjnych na tematy o silnym ładunku emocjonalnym (tzw. francuski korpus EmoTV). Wyniki badań wskazują, że emocje rozpoznawane są dokładniej i szybciej w przypadku zintegrowanych bodźców zgodnych (por. Collignon et al. 2008; Pell 2005; De Gelder & Vroomen 2000; Massaro & Egan 1996), tzn. – w przypadku tego eksperymentu – kiedy słuchaczom dostępna jest zarówno informacja semantyczna, jak i prozodyczna.

W tym numerze czasopisma wprowadzamy również nowy dział pod nazwą „Debata”, w którym publikowane będą wypowiedzi gości zaproszonych na konferencje organizowane pod egidą PTJK. W pierwszej debacie biorą udział Barbara Dancygier, Johanna Kißler i Dylan Glynn, którzy zastanawiają się, czym są zjawiska komunikacji multimodalnej i w jaki sposób należy je badać. Mamy nadzieję, że ta forma popularyzacji zagadnień naukowych, która pozwala przekazać istotne treści w nieco lżejszej formie, ułatwi studentom i początkującym naukowcom wejście w świat dyskursu ściśle akademickiego.

Jak zwykle bogaty jest dział recenzji – Czytelnik otrzymuje jedną recenzję w języku polskim i trzy w języku angielskim. Najpierw Renata Przybylska

omawia monografię Krystyny Waszakowej *Kognitywno-komunikacyjne aspekty słowotwórstwa*, której Autorka wykorzystuje inspiracje płynące z gramatyki kognitywnej RONALDA LANGACKERA (i częściowo z teorii przestrzeni mentalnych FAUCONNIERA i TURNERA), nie rezygnując wszakże z osiągnięć strukturalizmu. Następnie ANDREAS BAUMANN dokonuje oceny propozycji WILLIAMA EDMONDSONA zawartej w książce *The Sequential Imperative*, w której Autor poszukuje zależności między gramatyką, językowymi aspektami poznania i funkcjonalną specjalizacją mózgu, a wszystko w kontekście ewolucji gatunków. W dalszej kolejności MARTIN HILPERT omawia monografię ADELE GOLDBERG o prowokującym tytule *Explain Me This*, poświęconą gramatyce konstrukcji, a dokładniej sądom co do gramatyczności wyrażen dokonywanych przez użytkowników języka. W końcu ADAM GŁAZ zajmuje się pozycją, w której znaczącą rolę odgrywa aspekt kulturowy – jest to zredagowany przez BERTA PEETERSA niewielki tom pt. *Heart- and Soul-Like Constructs across Languages, Cultures, and Epochs*, zawierający analizy przeprowadzone w ramach modelu Naturalnego Metajęzyka Semantycznego ANNY WIERZBICKIEJ. Mamy nadzieję, że recenzje rzucają cenne światło na treść i poziom omawianych publikacji, a różnorodność tych drugich znajdzie uznanie w oczach Czytelników.

Małgorzata Fabiszak, Karolina Krawczak i Adam Głaz
Redaktorzy tomu

BIBLIOGRAFIA

- Bartmiński, Jerzy 2012: Zmiany obrazu Polaka we współczesnym dyskursie publicznym. W: *Językowe podstawy obrazu świata*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej, 208-225.
- Brandt, Line, Per Aage Brandt 2005: Making sense of a blend: A cognitive-semiotic approach to metaphor. *Annual Review of Cognitive Linguistics* 3, 216-249.
- Collignon, Oliver, Frédéric Gosselin, Sanjoy Roy, Dave Saint-Amour, Maryse Lassonde, Franco Lepore 2008: Audio-visual integration of Emotion expression. *Brain Research* 1242, 126-135.
- De Gelder, Beatrice, Jean Vroomen 2000: The perception of emotions by ear and by eye. *Cognition & Emotion* 14, 3, 289-311.
- Górska, Elżbieta 2018: From music to language and back. *Language, Culture, Mind and Society* 2, 82-103.
- Kövecses, Zoltán 1990: *Emotion Concepts*. New York: Springer-Verlag.
- Kövecses, Zoltán 2004: *Metaphor and Emotion: Language, Culture, and Body in Human Feeling*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kövecses, Zoltan 2008: On metaphors of emotion: A reply to Ayako Omori. *Metaphor and Symbol* 23, 3, 200-203.

- Kress, Gunther R. 2010: *Multimodality: A Social Semiotic Approach to Contemporary Communication*. London: Routledge.
- Kühl, Ole 2007: *Musical Semantics: Cognitive Musicology and the Challenge of Musical Meaning*. Bern: Peter Lang.
- Langacker, Ronald W. 1987: *Foundations of Cognitive Grammar*. Stanford: Stanford University Press.
- Langacker, Ronald W. 2008: *Cognitive Grammar. A Basic Introduction*. New York: Oxford University Press.
- Langacker, Ronald W. 2016: *Nominal Structure in Cognitive Grammar: The Lublin Lectures*. Adam Głaz, Hubert Kowalewski, Przemysław Łozowski (red.). Lublin: Maria Curie-Skłodowska University Press.
- Langacker, Ronald W. 2017: The Function of Trees. W: Przemysław Łozowski, Adam Głaz (red.) 2017: *Route 66: From Deep Structures to Surface Meanings: A Festschrift for Henryk Kardela on His 66th Birthday*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 73-91.
- Lakoff, George, Mark Johnson. 2003. *Metaphors we Live By*. London: The University of Chicago Press.
- Massaro, Dominic W., Peter B. Egan 1996: Perceiving affect from the voice and the face. *Psychonomic Bulletin & Review* 3, 2, 215-221.
- Niewiara, Aleksandra 2009: *Kształty polskiej tożsamości*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Pell, Marc David 2005: Prosody–face interactions in emotional processing as revealed by the facial affect decision task. *Journal of Nonverbal Behavior* 29, 4, 193-215.
- Tambor, Jolanta 2008: *Mowa Górnoszlązaków oraz ich świadomość językowa i etniczna*, wyd. 2. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Van Fraassen, Bas C. 1980: *The Scientific Image*. Oxford: Clarendon Press.
- Van Fraassen, Bas C. 2002: *The Empirical Stance*. New Haven: Yale University Press.
- Van Fraassen, Bas C. 2008: *Scientific Representation: Paradoxes of Perspective*. Oxford-New York: Oxford University Press.